

Κεφάλαιο 7^ο : Σελίδα 1^η
Κεφάλαιο 9^ο : Σελίδα – 32^η
Κεφάλαιο 10^ο : Σελίδα – 48^η

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Τα χωρία που είπαμε από το βιβλίο θα πρέπει να τα γνωρίζετε απέξω, για τις Πανελλήνιες, για πιθανό Β Θέμα Θεωρίας.

Με λίγα λόγια όμως, ακολουθεί η Θεωρία του 7^{ου} Κεφαλαίου :

ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΙΟΝ (+ Τυπολόγιο)

1. ΔΙΑΚΡΙΣΗ (ΜΙΚΡΟ / ΜΑΚΡΟ)ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

- Η μελέτη και η συμπεριφορά των ξεχωριστών μονάδων μιας οικονομίας του αντιπροσωπευτικού καταναλωτή και του αντιπροσωπευτικού παραγωγού αποτελούν αντικείμενο της μικροοικονομικής θεωρίας.
- Η μελέτη και η συμπεριφορά της οικονομίας ως σύνολο αλληλοεξαρτώμενων μεγεθών αποτελούν αντικείμενο της μακροοικονομικής θεωρίας. Δηλαδή, στη μακροοικονομική ανάλυση το επίκεντρο του ενδιαφέροντος είναι η συνολική παραγωγή μιας οικονομίας, το συνολικό εισόδημα, η συνολική κατανάλωση κτλ.
- Υπάρχουν πολλοί λόγοι που κρίνουν αναγκαία τη διάκριση της ανάλυσής μας σε μικροοικονομική και μακροοικονομική. Ο κυριότερος λόγος είναι το **σφάλμα σύνθεσης**, το οποίο συμβαίνει όταν “δεχόμαστε ότι εκείνο που ισχύει για τα άτομα, ισχύει αναγκαστικά και για το σύνολο της οικονομίας”. Το **σφάλμα σύνθεσης** είναι σφάλμα λογικής.

2. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ (ΑΕΠ)

- Η συνολική παραγωγή όλων των αγαθών και υπηρεσιών που παράγει μια οικονομία μέσα σε μια ορισμένη χρονική περίοδο (συνήθως 1 έτος), είναι ένα καλό μέτρο του βιοτικού επιπέδου μιας χώρας.
- Επειδή, τα αγαθά και οι υπηρεσίες που παράγονται σε μια ορισμένη χρονική περίοδο δεν επιτρέπουν τη σύγκριση της παραγωγικής ικανότητας μιας οικονομίας από περίοδο σε περίοδο αν δεν εκφραστούν σε μια κοινή μονάδα μέτρησης. Η μετατροπή των αγαθών σε μετρήσιμες μονάδες γίνεται με την αποτίμηση της αξίας τους σε χρηματικές μονάδες.

- Ορισμός του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (**ΑΕΠ**) είναι η συνολική αξία σε χρηματικές μονάδες των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια χώρα σ' ένα συγκεκριμένο έτος.

- Η χρησιμοποίηση του όρου “εγχώριου” έχει σημασία γιατί η παραγωγή πρέπει να γίνεται μέσα στην επικράτεια μιας χώρας, ασχέτως αν ο παραγωγός μπορεί να είναι μόνιμος κάτοικος μιας άλλης χώρας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- i. Το ΑΕΠ εκφράζεται σε χρηματικές μονάδες, πράγμα που σημαίνει ότι επηρεάζεται από τις μεταβολές των τιμών.
- ii. Περιλαμβάνει μόνο τα “τελικά” αγαθά και υπηρεσίες.
- iii. Ο όρος “εγχώριο” αντιδιαστέλλεται από τον όρο “εθνικό”.

3. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ

- Τα αγαθά διακρίνονται σε **τελικά** & **ενδιάμεσα**.
- **Τελικά** είναι τα αγαθά που αγοράζονται για τελική χρήση και όχι για παραπέρα μετασχηματισμό.
- **Ενδιάμεσα** είναι αυτά που αγοράζονται για περαιτέρω επεξεργασία και όχι για τελική χρήση.
- Στο **ΑΕΠ** περιλαμβάνεται **μόνο η αξία των τελικών αγαθών** και υπηρεσιών και όχι των ενδιάμεσων αγαθών. [Αυτό γίνεται για να αποφευχθεί ο διπλός ή τριπλός υπολογισμός της αξίας των ενδιάμεσων αγαθών].
- Στο **ΑΕΠ** πρέπει να συμπληρωθεί η προστιθέμενη αξία κάθε σταδίου επεξεργασίας και όχι η τελική αξία κάθε σταδίου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η τιμή που πληρώνει ο τελικός καταναλωτής είναι το άθροισμα των προστιθέμενων αξιών σε όλα τα στάδια της παραγωγής.

Το **ΑΕΠ** μπορεί να υπολογιστεί:

- i. Αθροίζοντας όλες τις τελικές αξίες.
- ii. Αθροίζοντας όλες τις προστιθέμενες αξίες κάθε σταδίου επεξεργασίας ως τη τελική αξία του αγαθού.

4. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΣΤΟ ΑΕΠ

a. Η επίδραση των τιμών.

- Η χρησιμοποίηση των χρηματικών αξιών λύνει το πρόβλημα της μέτρησης ανομοιογενών προϊόντων.
- Η χρησιμοποίηση των χρηματικών αξιών δημιουργεί όμως ένα άλλο πρόβλημα δηλ. το πρόβλημα της μεταβολής του **ΑΕΠ** όταν μεταβάλλονται οι τιμές, ακόμη και όταν οι ποσότητες των αγαθών/υπηρεσιών παραμένουν **αμετάβλητες**.
- Όταν οι τιμές αυξάνονται το **ΑΕΠ** θα αυξάνεται και όταν οι τιμές θα μειώνονται το **ΑΕΠ** θα μειώνεται, αυτές οι μεταβολές όμως **δεν είναι πραγματικές**.

b. Ο Δείκτης Τιμών

- Για να αποφύγουμε την επίδραση των τιμών στη μέτρηση του **ΑΕΠ** χρησιμοποιούμε το δείκτη τιμών ή αποπληθωριστή τιμών.
- Ο δείκτης τιμών εκφράζει τη τιμή σε μια ορισμένη χρονική περίοδο ως προς τη τιμή σε μια άλλη χρονική περίοδο, η οποία επιλέγεται τυχαία ως βάση σύγκρισης. Το έτος σύγκρισης-βάσης θα έχει πάντα δείκτη τιμών 1 ή 100, αν ο δείκτης τιμών εκφράζεται ως ποσοστό επί τοις εκατό.

c. Το **ΑΕΠ** σε σταθερές τιμές (!)

- Το **ΑΕΠ** σε σταθερές τιμές μετράει την αξία του **ΑΕΠ** σε τιμές έτους βάσης.
- Το **ΑΕΠ** σε σταθερές τιμές του έτους βάσης λέγεται **πραγματικό** και μετρά τις πραγματικές μεταβολές της παραγωγής από έτος σε έτος, ενώ το **ΑΕΠ** σε τρέχουσες τιμές ονομάζεται και ονομαστικό ΑΕΠ.
- Το πραγματικό **ΑΕΠ** αυξάνεται **ΜΟΝΟ** όταν αυξηθεί η ποσότητα των παραγόμενων αγαθών/υπηρεσιών, ενώ το ονομαστικό, αυξάνεται είτε με αύξηση της παραγωγής, είτε με αύξηση των τιμών, είτε και τα 2 ταυτόχρονα.
- Επειδή, ο δείκτης τιμών εκφράζεται ως ποσοστό επί τοις εκατό, για να βρούμε το **ΑΕΠ** σε σταθερές τιμές διαιρούμε το **ΑΕΠ** σε τρέχουσες τιμές με τον αντίστοιχο δείκτη τιμών και το αποτέλεσμα το πολλαπλασιάζουμε επί εκατό.

- $$\text{ΑΕΠ}_{\text{ΣΤΑΘ. ΤΙΜΕΣ}} = \frac{\text{ΑΕΠ σε τρεχ. τιμές}}{\text{Δείκτης Τιμών έτους } t} \times 100$$

7. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΙΟΝ

• Μέσα σε μια οικονομία διάφορα εισοδήματα προέρχονται από το εξωτερικό, [π.χ. στην Ελλάδα, διάφορα εισοδήματα προέρχονται από Έλληνες μετανάστες που τα στέλνουν στους συγγενείς τους εντός της Ελλάδας].

Επίσης, διάφορα εισοδήματα “φεύγουν” από την Ελλάδα προς το εξωτερικό, [π.χ. κέρδη μετοχών **Α.Ε.** και κατευθύνονται προς το εξωτερικό σε πολίτες που είναι ξένοι].

Αν από το εισόδημα που προέρχεται από το εξωτερικό, αφαιρέσουμε το εισόδημα που φεύγει προς το εξωτερικό, **τότε** προκύπτει το καθαρό εισόδημα από το εξωτερικό (αλλοδαπή) το οποίο φυσικά μπορεί να έχει είτε θετικό, είτε αρνητικό πρόσημο.

Καθαρό Εισόδημα (από το εξωτερικό) = **Εισόδημα** από το εξωτερικό – **Εισόδημα** (προς το εξωτερικό)

• Αν στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν προστεθεί το Καθαρό Εισόδημα (από το εξωτερικό), **προκύπτει** το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (Α.ΕΘ.Π.)

Δηλαδή,

$$\text{Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (Α.ΕΘ.Π.)} = \text{Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)} + \text{Καθαρό Εισόδημα από το εξωτερικό}$$

• Με άλλα λόγια, το **(Α.ΕΘ.Π.)** δείχνει το εισόδημα των κατοίκων μιας χώρας ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία απασχολούνται οι συντελεστές παραγωγής.

Όμως, το **(Α.Ε.Π)** μας δείχνει το εισόδημα των κατοίκων μιας χώρας ανεξάρτητα από το αν οι κάτοικοι είναι μόνιμοι ή όχι.

9. ΤΟ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΑΕΠ

• Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (**ΑΕΠ**) είναι ο σημαντικότερος δείκτης μέσω του οποίου μετράμε την οικονομική ευημερία μιας οικονομίας.

• Το κατά κεφαλήν (πραγματικό) **ΑΕΠ** προκύπτει από τη διαίρεση: $\frac{\text{Πραγματικό ΑΕΠ}}{\text{πληθυσμός}}$

• Το κατά κεφαλήν **ΑΕΠ** δίνει το εισόδημα που θα αντιστοιχούσε σε κάθε κάτοικο μιας οικονομίας αν η διανομή του, **ήταν ίση**.

• Επειδή, το πληθυσμός μιας χώρας μεταβάλλεται το κατά κεφαλήν **πραγματικό ΑΕΠ**, μετρά τις επιδόσεις των οικονομιών διαχρονικά, αλλά χρησιμοποιείται και μεταξύ των χωρών για διεθνείς συγκρίσεις.

10. ΟΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΟΥ ΑΕΠ.

- Το **ΑΕΠ** είναι ένα μέγεθος που μας πληροφορεί για την οικονομική ευημερία μιας χώρας, ενώ το κατά κεφαλήν **πραγματικό ΑΕΠ** μετρά το βιοτικό επίπεδο της χώρας.
- Παρά τη σπουδαιότητα και χρησιμότητά του, το **ΑΕΠ** παρουσιάζει ατέλειες και αδυναμίες που οφείλονται σε πολλές αιτίες. Οι κυριότερες είναι:
 - a. Το **ΑΕΠ** δεν περιλαμβάνει την αξία της παραγωγής που αφορά την ιδιοκατανάλωση (π.χ. εργασία στο σπίτι).
 - b. Το **ΑΕΠ** είναι ποσοτικός, και όχι **ποιοτικός** δείκτης.
 - c. Το **ΑΕΠ** αγνοεί τη σύνθεση και τη κατανομή της παραγωγής.
 - d. Το **ΑΕΠ** δεν περιλαμβάνει την αξία των αγαθών και υπηρεσιών της παραοικονομίας.

ΤΥΠΟΛΟΓΙΟ

1. $ΑΕΠ_{\text{ΤΡΕΧ.}} = P * Q$ (για ένα αγαθό στην οικονομία)
2. $ΑΕΠ_{\text{ΤΡΕΧ.}} = P_A * Q_A + P_B * Q_B + \dots$ (Όταν η οικονομία έχει πολλά αγαθά)
3. $ΑΕΠ_{\text{ΣΤΑΘ. } t_0} = P_{t_0} * Q$ (για ένα αγαθό)
4. $ΑΕΠ_{\text{ΣΤΑΘ. } t_0} = P_{At_0} * Q_A + P_{Bt_0} * Q_B + \dots$ (Για πολλά αγαθά)
5. $\Delta T (\%) = \frac{P_{\text{τρέχων}}}{P_{\text{έτος βάσης}}} * 100$ (για ένα αγαθό)
6. $\Delta T (\%) \text{ ή } \Gamma \Delta T (\%) = \frac{\text{Επίπεδο Τιμών (τρέχων)}}{\text{Επίπεδο Τιμών έτος βάσης}} * 100$ (για πολλά αγαθά)
7. $ΑΕΠ_{\text{ΣΤΑΘ. } t_0} = \frac{ΑΕΠ_{\text{τρέχων}}}{\Delta T_{t_0} (\%)} * 100$
8. Κατά Κεφαλήν Πραγματικό ΑΕΠ = $\frac{ΑΕΠ_{\text{σταθ. } t_0}}{\text{πληθυσμός}}$
9. Κατά Κεφαλήν Ονομαστικό ΑΕΠ = $\frac{ΑΕΠ_{\text{τρέχων}}}{\text{πληθυσμός}}$
10. Καθαρό εισόδημα από την αλλοδαπή = Εισόδημα από την αλλοδαπή – Εισόδημα προς την αλλοδαπή
11. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν = Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν + Καθαρό εισόδημα από την αλλοδαπή
12. Ποσοστιαία μεταβολή μεγέθους = $\frac{\text{τελικό μέγεθος} - \text{αρχικό μέγεθος}}{\text{αρχικό μέγεθος}} * 100$

Παρατηρήσεις :

• Οι ασκήσεις συνήθως μας ζητούν να υπολογίσουμε ποσοστιαίες μεταβολές στα διάφορα μεγέθη. Όταν έχουμε να υπολογίσουμε μια ποσοστιαία μεταβολή, πρέπει να ξεκαθαρίσουμε :

a. Σε ποιο μέγεθος, και b. μεταξύ ποιών ετών πρέπει να την υπολογίσουμε.

• Έτσι :

a. Η ποσοστιαία μεταβολή στο **ΑΕΠ_{τρεχ.}** ονομάζεται και **ονομαστική** ποσοστιαία μεταβολή.

b. Η ποσοστιαία μεταβολή στο **ΑΕΠ_{σταθ.}** ονομάζεται και **πραγματική** ποσοστιαία μεταβολή του ΑΕΠ ή ποσοστιαία μεταβολή του ΑΕΠ **μετά τον αποπληθωρισμό**.

c. Η ποσοστιαία μεταβολή στο **ΔΤ** καταναλωτή ονομάζεται και **πληθωρισμός** ή ποσοστιαία μεταβολή του αποπληθωριστή.

• **(SOS)** - Μπορούμε να εφαρμόσουμε απλή μέθοδο των τριών για να κάνουμε αλλαγή του έτους βάσης ή να προσδιορίσουμε αγνώστους μεταξύ στηλών που οι ποσοστιαίες μεταβολές είναι ίσες. Δηλαδή, απλή μέθοδο των τριών μπορούμε να εφαρμόσουμε :

A. Μεταξύ στηλών ΑΕΠ_{σταθ.} με διαφορετικά έτη βάσης.

B. Μεταξύ στηλών ΑΕΠ_{σταθ.} και Q (για ένα αγαθό).

C. Μεταξύ στηλών ΔΤ με διαφορετικά έτη βάσης.

D. Μεταξύ στηλών ΔΤ και P (για ένα αγαθό).

• Η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία υπολογίζει διάφορα μεγέθη σε σταθερές τιμές του προηγούμενου έτους. Αυτό έχει ως συνέπεια :

- Ο ρυθμός πληθωρισμού ή η μεταβολή των τιμών να είναι η ποσοστιαία μεταβολή του ΔΤ καταναλωτή κάθε έτους από το 100, που είναι ο ΔΤ του έτους βάσης, το οποίο είναι το προηγούμενο έτος. Παράδειγμα, αν ΔΤ καταναλωτή = 103, ο ρυθμός πληθωρισμού είναι 3%.

- Η πραγματική ποσοστιαία μεταβολή του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές του προηγούμενου έτους υπολογίζεται ως η ποσοστιαία μεταβολή του ΑΕΠ ενός έτους με το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές του προηγούμενου έτους. Αυτό συμβαίνει διότι στο προηγούμενο έτος βάσης ισχύει ότι $ΑΕΠ_{τρεχ.} = ΑΕΠ_{σταθ.}$.

• **(SOS)** – Όταν αναφέρεται το ΑΕΠ χωρίς προσδιορισμό για το εάν πρόκειται για τρέχον μέγεθος ή σταθερό, εννοείται ότι είναι τρέχον, διότι είναι αυτό που προκύπτει από τη μέτρηση των προϊόντων, ενώ το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές είναι μια «κατασκευή» για λόγους υπολογιστικούς.

ΟΜΩΣ, όταν αναφέρεται το «Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ» χωρίς διευκρίνιση, τότε εννοείται το Κατά Κεφαλήν **Πραγματικό** ΑΕΠ, καθώς έτσι ορίζεται στο σχολικό βιβλίο.